

AB'nin 2010 Türkiye İlerleme Raporu açıklandı: 'Ergenekon davasını Türkiye için bir FIRSATA DÖNÜŞTÜRÜN' diyorlar

Dünya / 09/11/2010

'ERGENEKON DAVASI VE DİĞER DARBE PLANLARINA YÖNELİK SORUŞTURMALAR TÜRKİYE'DE DEMOKRATİK KURUMLARIN İŞLEYİŞİNE VE HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜNE GÜVENİ ATIRMAK İÇİN HALA FIRSAT'

AB Komisyonu'nun hazırladığı 2010 Türkiye İlerleme Raporu'nda, Ergenekon davası ve diğer darbe planlarına yönelik soruşturmanın Türkiye'de demokratik kurumların işleyişini ve hukukun üstünlüğünü güçlendirmek için fırsat olarak kullanılması istendi.

AB Genişleme Komiseri Stefan Füle'nin düzenlediği basın toplantısıyla açıkladığı raporda, "Türkiye'de askerler tarafından hazırlanan bazı darbe planı iddialarına karşı yeni soruşturmalar başlatıldığı" ifade edilerek, bu kapsamda Danıştay saldırısının Ergenekon davasıyla birleştirilmesi, Ergenekon zanlılarında ele geçirilen ve "Kafes Planı" olarak adlandırılan darbe planının soruşturulması, dönemin 3. Ordu Komutanı Orgeneral Saldıray Berk'in "irticayla mücadele eylem planı" kapsamında ifadeye çağırılması ve 2003 yılında 1. Ordu tarafından hazırlandığı iddia edilen "Balyoz" darbe planıyla ilgili ayrıntılı bilgi verildi.

Raporun demokrasi ve hukukun üstünlüğü bölümünün sonuç paragrafında "Genel olarak, suç yapılanması olduğu iddia edilen Ergenekon'a yönelik soruşturma ve muhtelif diğer darbe planlarına yönelik tahkikatlar Türkiye'de demokratik kurumların uygun işleyişine ve hukukun üstünlüğüne güveni artırmak için fırsat oluşturmayı sürdürüyor" ifadesi kullanıldı.

Ergenekon davasında tutuklamalarla yargılamalar arasındaki uzun sürelerin sanık hakları açısından endişe kaynağı olduğu da raporda belirtildi.

-ANAYASA PAKETİNE DESTEK-

12 Eylül'deki halk oylamasıyla kabul edilen anayasa paketi AB raporunda defalarca övülürken, siyasi partilerin kapatılmasını zorlaştıran maddenin TBMM'de yeterli oyu alamayarak paketten çıkarılması eleştirildi. Raporunda,

Türkiye'den, parti kapatmalar başta olmak üzere siyasi partilerle ilgili mevzuatın Avrupa standartlarına yükseltilmesi istendi.

AB raporunda, "Anayasa değişiklikleri doğru yönde atılmış bir adım. Bu maddeler sayesinde yargı, temel haklar ve kamu yönetimiyle ilgili Katılım Ortaklığı belgesinde (Türkiye'den istediği) birçok öncelik karşılanmış oldu. Buna karşın tüm siyasi partiler ve sivil toplum dahil geniş toplumsal katılımı anayasal reforma desteğin artırılmasına ihtiyaç vardır. Kabul edilen anayasa maddelerinin uygulanmasıyla ilgili mevzuatın (yasa ve yönetmeliklerin) Avrupa standartlarına uyumlu olması kilit önemdedir" denildi.

Raporda, anayasa paketiyle HSYK ve Anayasa Mahkemesi'nin üye sayısının artırılması olumlu bulunurken, askeri yargının Anayasa Mahkemesi'ne üye göndermeye devam etmesi, "Demokratik bir sistemde anayasal yargı sivillerin işi olduğu için askeri yargıçların varlığı sorgulanabilir" denilerek eleştirildi.

İlerleme Raporu'nda, HSYK'nın üye sayısının 7'den 22'ye çıkarılarak ilk kez adli ve idari yargıya ve Adalet Akademisi'ne temsilcilerini doğrudan seçme hakkı tanınması yanında Cumhurbaşkanı Abdullah Gül'ün avukatlar ve hukukçular arasından üye atamasının "HSYK'nın yargıyı temsil gücünü artırdığı" vurgulandı.

-AB ŞEMDİNLİ SAVCISI SARIKAYA'YI UNUTMADI-

Raporda daha önce HSYK tarafından meslekten ihraç edilen yargı mensuplarına geri dönüş yolunun açılması olumlu bulunurken, 2005 Şemdinli olaylarıyla ilgili davayı yürüten dönemin Van Cumhuriyet Savcısı Ferhat Sarıkaya da unutulmadı.

"Şemdinli davasının hala askıda tutulması" eleştirilen raporda, Sarıkaya'nın 2006 yılında dönemin üst düzey askeri yetkililerini itham eden iddianamesini sunmasının ardından Genelkurmay'ın iddianameyi eleştirerek sorumlular hakkında işlem yapılmasını istediği ve bunun ardından HSYK'nın Nisan 2006'da Sarıkaya'yı savcılıktan ihraç ettiği hatırlatıldı.

Raporda, "Şemdinli davasından sorumlu sivil savcının meslekten ihracı ve bu davanın bugüne dek ele alınış biçimi, HSYK'nın bağımsızlığı hakkında şüphe uyandırıyor" denildi.

AB İlerleme Raporu'nda, "üst düzey yargı ve ordu mensuplarının devam eden davalar hakkında yaptıkları açıklamaların yargının tarafsızlığını tehlikeye attığı" ifade edildi.

-ORDUNUN SİVİL DENETİMİ-

AB Komisyonu'nun hazırladığı raporda, güneydoğuda 1990'lı yıllardaki faili meçhul cinayetlerden yargılanan Albay Cemal Temizöz'ün davasının saygın şekilde ilerletilmesinin "suçluların dokunulmazlığına karşı mücadelede kritik önem taşıdığı" vurgulandı.

Raporda, "Türk Silahlı Kuvvetleri'nin (TSK) yetkisi dışındaki siyasi konulara doğrudan ya da dolaylı etkide bulunduğu vaka sayısı azalmıştır. Buna karşın Genelkurmay Başkanı, devam eden dava ve soruşturmalarla ilgili pek çok fırsatı kullanarak yorum yapmıştır. Bu açıklamalarla ilgili vatandaşlar ve sivil toplum örgütleri birçok suç duyurusunda bulunmuştur. Halbuki yargı bunların takipçisi olmamıştır" ifadeleri kullanıldı.

AB Komisyonu belgesinde, güvenlik güçleri üzerindeki sivil gözetim bağlamında 12 Eylül'deki anayasa değişikliğiyle, Yüksek Askeri Şura'da (YAŞ) ihraç edilen askeri personele temyiz yolunun açılması ve 1980 darbesinin faillerinin yargılanması önündeki engellerin kaldırılması gibi olumlu adımların atıldığı belirtilse de, "orduya siyasete müdahale konusunda manevra alanı bırakan" TSK İç Hizmet Kanunu'nun hala değiştirilmemesi eleştirildi.

Raporda, TSK'nin medya kuruluşları arasında "seçici akreditasyon" uygulaması da eleştiri aldı.

İlerleme Raporu'nda, "ordunun sivil denetimiyle ilgili ilerleme sağlanması, askeri yargının görev alanının sınırlandırılması, YAŞ kararlarının yargı denetimine açılması ve üst düzey ordu mensuplarının sivil mahkemelerde yargılanmasına yönelik düzenlemeler yapılması" olumlu gelişmeler arasında sayılırken, "üst düzey ordu mensuplarının başta yargıyı ilgilendiren konular olmak üzere sorumluluk alanları dışında yaptıkları açıklamalar ve TBMM'nin bütçe dışı askeri fonlar üzerindeki denetimi konusunda ilerleme sağlanamaması" eleştirilen noktalar oldu.

-İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ-

AB raporunda, basın ve kamuoyunun Kürt meselesi, ordunun rolü, azınlık hakları ve Ermeni meselesi gibi geçmişte hassas kabul edilen konuları daha açık ve özgürce tartışabilmesi övülürken, Ergenekon davasıyla ilgili haber yapan basın mensuplarına sık sık dava açılması eleştirildi.

Raporda bu kapsamda, "Ergenekon davasıyla ilgili haber yazan gazetecilere çok sayıda dava açılması endişe yaratıyor. Gazeteciler soruşturmanın gizliliğini ihlal etmekle suçlanarak soruşturuluyor ve yargılanıyor. Bu durum oto sansüre neden olabilir" denilerek, Ergenekon'la ilgili haber yapan gazetecilere Türk Ceza Kanunu'nun 285 ve 288'inci maddelerine dayanılarak 4 bin 91 dava açıldığı hatırlatıldı.

Türkiye'de internet sitelerine sık sık ve orantısız şekilde erişim yasağı eleştirilen belgede, basın özgürlüğüyle ilgili şu ifadeler yer verildi:

"Basına siyasi saldırılara ilişkin endişeler sürüyor. Hükümeti eleştiren Doğan medya grubu aleyhine 2009 yılında verilen vergi cezasıyla ilgili mahkeme süreci devam etmektedir. Bu davanın ardından basın oto sansür uygulamıştır. Görevleriyle ilgili gazeteciler aleyhine askeri makamlar dahil üst düzey makamlar ve siyasetçiler tarafından birçok dava açılmıştır.

Genel olarak bakıldığında Türkiye'de açık ve özgür tartışma sürmüş ve genişlemiştir. Buna karşın gazeteciler hakkında çok sayıda dava açılması ve haksız nüfuz kullanımı pratikte basın özgürlüğünü zayıflatmaktadır."

-ANTİSEMİTİZM ELEŞTİRİSİ-

İlerleme Raporu'nda, Türkiye'nin azınlıklara yaklaşımının kısıtlayıcı olduğu savunularak yeni çabalarla hoşgörü ve katılımın teşvik edilmesi istendi.

Raporda, "Özellikle İslamcı ve aşırı sağcı basındaki nefret söylemi bağlamında antisemitizm sorun olmayı sürdürmektedir" denildi.

Türkiye'deki Rum azınlığın eğitim ve mülk edinme konusunda sorunlarla karşılaşmaya devam ettiği ileri sürülen belgede, hükümetin "Roman açılımı" övülse de kapsamlı bir planın olmaması nedeniyle Türkiye'deki Romanların hala toplumdan dışlanma, eğitime erişimde marjinalleşme, sağlık hizmetlerinde ayrımcılık, istihdam piyasasından dışlanma ve kişisel belgelere erişimde zorluklarla karşılaştığı iddia edildi.

Türkiye'de Kürtçe televizyon ve radyo yayınlarının daha da serbestleştiği ve 24 saat Arapça TV yayınının başladığı anlatılan raporda, siyaset, eğitimde ve kamu hizmetlerinde Türkçe dışındaki dillerin kullanılmasında kısıtlamaların devam ettiği görüşüne yer verildi.

-DEMOKRATİK AÇILIM BEKLENTİLERİ KARŞILAMADI-

Raporda, yetkililerinin kararlılık ifadelerine rağmen, "demokratik açılım"da sınırlı ilerleme sağlandığı belirtilerek, Kürt meselesinin çözümüne yönelik çabaların ısrarla sürdürülmesi talep edildi.

"Demokratik açılım" kapsamında açıklanan somut önlemlerin "beklentilerin gerisine düştüğü ve düzgün şekilde takip edilerek uygulanmadığı" savunulan raporda, terörle mücadele kanununda terörizmin geniş tanımlanmasına dayanılarak ifade özgürlüğü başta olmak üzere temel özgürlükleri kısıtlayıcı uygulamaların endişe kaynağı olmaya devam ettiği belirtildi.

Raporda, "sorunlara neden olan" köy koruculuğu uygulamasından vazgeçilmesi de talep edildi.

Belgede, Aralık 2009'da DTP'nin kapatılmasının ve iki milletvekili dahil 37 parti yöneticisine siyaset yasağı getirilmesinin "demokratik açılım" çabalarına ciddi bir engel oluşturduğu savunuldu.

"Alevi açılımı" kapsamında gerçekleştirilen 7 çalışmaya rağmen ilköğretimde zorunlu din kültürü ve ahlak derslerinin seçmeli hale getirilmemesi eleştirilen raporda, gayri Müslim toplulukların ve Alevilerin hiçbir baskı altında kalmadan dini faaliyetlerini sürdürebilmelerine imkan verecek yasal düzenlemelere ihtiyaç olduğu kaydedildi.

Türkiye'nin kültürel haklarla ilgili bazı ilerlemeler sağladığı kaydedilen raporda, buna örnek olarak Kürtçe televizyon ve radyo yayınları üzerindeki kısıtlamaların kaldırılması, 24 saat Arapça TV yayınının başlaması ve Roman vatandaşlarının durumunun kısmen iyileştirilmesi gösterildi.

Raporda, başarılı kampanyalara rağmen özellikle doğu ve güneydoğuda çoğunluğu kız yaklaşık 200 bin çocuğun okullara gönderilmediği belirtildi.

AB belgesinde, kadınların siyasette, üst bürokraside ve çalışma hayatında yeterince temsil edilmemesi, kadınlara yönelik şiddetin sürmesi, kadınların iş gücüne katılım oranının düşük kalması, namus cinayeti vakalarındaki artış ve kız çocuklarının erken yaşta zorla evlendirilmeye devam edilmesi eleştirildi.

-DIŞ POLİTİKA-

İlerleme Raporu'nda, Türkiye'nin Kıbrıs'taki kapsamlı çözüm müzakerelerine destek açıklamalarına devam ettiği belirtilerek, AB'nin Türkiye'den "aktif destek beklediği" ifade edildi.

Belgede, Türkiye'nin Ek Protokol yükümlülüklerini "hala yerine getirmediği" ve Kıbrıs Rum kesimiyle ilişkilerini normalleştirme yolunda ilerlemediği, AB Komisyonu'nun konuyu yakından izlemeyi sürdüreceği ifade edildi.

Raporda, Türkiye'nin özellikle Balkanlar'da barış için gösterdiği çabalar övülürken, AB ile Türkiye'nin Balkanlar, Irak, İran, Güney Kafkasya, Pakistan, Afganistan ve Orta Doğu barış süreci gibi ortak çıkarı ilgilendiren uluslararası konularda düzenli siyasi diyalogu sürdürdüğü aktarıldı.

BM Güvenlik Konseyi'ndeki İran'a ilave yaptırımlar oylamasında Türkiye'nin "Hayır" diyerek ABD ve AB ülkelerini desteklemediği hatırlatılan raporda, "bölgesinde İran'ı önemli bir ortak olarak gören" Türkiye'nin bu ülkeyle ikili ilişkilerini daha da geliştirmeye çalıştığı belirtildi.

Raporda, Ortadoğu'da yapıcı rol oynamak isteyen ve bunun için İsrail ile Suriye arasında arabuluculuk öneren Türkiye'nin, son dönemde Suriye ile ilişkilerini kayda değer şekilde geliştirirken, İsrail ile ilişkilerinin özellikle Mavi Marmara baskınının ardından kötüleştiği anlatıldı.

-TÜRK EKONOMİSİNE ÖVGÜ-

AB Komisyonu'nun hazırladığı İlerleme Raporu'nda, Türkiye'de kişi başına milli gelirin AB ortalamasının yüzde 46'sına ulaştığı belirtilerek, küresel krizin ardından hızlı toparlanan Türkiye'nin krize karşı yüksek mukavemet gücünü gösterdiği vurgulandı.

Krizi geçen yılın ikinci yarısında yüzde 2 ve bu yılın ilk yarısında yüzde 11 büyüyerek atlatan Türkiye'nin bu yüksek büyüme nedeniyle ihtiyaç duyduğu dış finansmana erişimde sorun yaşamadığı da raporda dile getirildi.

Raporda, Türkiye'nin uyguladığı ekonomi politikalarının son dönemde iyi sonuçlar verse de "makro ekonomik istikrarın hala kırılgan olduğu ve daha güçlü bir mali çıpanın (mali kural) faydalı olacağı" ifade edildi. (aa)